

ДЕСЕТ ГОДИНИ УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО "СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ" – ВЕЛИКО ТЪРНОВО

РАБОТИХМЕ В ПОЛЗА НА БЪЛГАРСКАТА КНИЖОВНОСТ

За Университетско издателство "Св. св. Кирил и Методий" 2002 г. минава под знака на неговата 10-годишнина. По този повод разговарям в студиото с ръководителя на издателството д-р Лъчезар Георгиев.

Добре дошли!

Благодаря.

Кога всъщност се създава издателството?

Идеята за създаване на университетско издателство във Велико Търново (което е и първото голямо провинциално университетско издателство в страната) се заражда още през 1991 г. и е последвана от решение на Академичния съвет на ВТУ "Св. св. Кирил и Методий" през същата година. Конкурсите за ръководство на издателството се провеждат в края на 1991 г., и през февруари 1992 г. аз бях първият щатен служител, който след спечелването на конкурса започна работа в издателството от 4 март 1992 г. а след мен, в края на м. март, бе назначен за началник на производствен отдел Мариан Кенаров, който в момента е генерален директор на печатница "Абагар" – Велико Търново. Той работи при нас само няколко месеца – до края на месец юли 1992 г., когато се прехвърли в печатница "Абагар". Като класиран първи в конкурса бях назначен за началник на водещия творчески

**Интервю на Пенка Гърбузанова
с д-р Лъчезар Георгиев
(Интервюто е излъчено
със съкращения през април 2002 г.
от общинско кабелно радио
"Велико Търново")**

отдел, наречен тогава не особено поетично "Административно-планов". На следващата година с решение на Академичния съвет бях преназначен на длъжността "Главен редактор" на издателството. На 1 юли 1992 г. Академичният съвет избра членовете на Издателския съвет, в който освен мен и инж. Кенаров (като ръководители на отдели), влязоха още: проф. Иван Радев – председател на Издателския съвет, а от следващата година директор на издателството (до есента на 1999 г.), тогавашният зам.-ректор по научната работа доц. Иван Стоянов, доц. д-р Иван Харалампиев – по това време зам.-ректор по учебната дейност, а сега ректор на ВТУ "Св. св. Кирил и Методий" и професор д.ф.н., доц. д-р Радослав Мишев от Исторически факултет, доц. д-р Гено Генов от Филологически факултет, проф. Никола Хаджитанев от факултет "Изобразително изкуство", доц. д-р Марга Георгиева от тогавашния

факултет "Математика и информатика", доц. д-р Панайот Дражев от Педагогически факултет – дългогодишен редактор в столичното издателство "Народна просвета", доц. д-р Иван Димов от Стопански факултет (сега професор). Първото заседание на Издателския съвет се проведе на 1 юни 1992 г. Тогава бе гласуван статутът на издателството, чийто проект трябваше да подготвя. На заседанието избрахме за председател на Издателския съвет проф. Иван Радев, който оправда надеждите ни и благодарение на неговите усилия се водеше една целенасочена кадрова политика за попълване екипа на издателството, а заедно с това усилено се работеше по формирането на тематичния план и утвърждаването на библиотечни поредици. Първият ни успех бе издаването на "Психология на българския народ" от Тодор Панов, под моя редакция и с послеслов на проф. Иван Радев. Тази книга, чието първо издание се появява около Първата световна война, във времето на демократични промени звучеше актуално и злободневно. Не случайно тиражът от над 2000 екземпляра бързо се изчерпа, предизвиквайки оправдан читателски интерес. Подготвихме и издаването на годишника "Трудове на ВТУ "Св. св. Кирил и Методий". Организирахме издаването на няколко библиотечни поредици, сред които се открояваха "Диоген" (за философска литература) и "Проглас" (за бележити българи, дали своя принос в книжовния живот на България). Започнахме или продължихме издаването на научните списания на ВТУ.

Как оценявате изминалите десет години, какво всъщност е постигнато? Нека първо да се спрем на техническото и технологично състояние.

– Връщайки се назад, се сецам за създаването на Издателския съвет на 1 юли 1992 г., след който започнахме да действаме активно. Но и в месеците преди това с помощта на дългогодишния ни постоянен сътрудник Мирослав Хинков и неговия колега Валентин Тодоров започнахме оборудването на компютърната зала. Поръчките бяха

много и се наложи в началото да се потърсят външни фирми за предпечатната подготовка. До назначаването на компютърни оператори и тяхното навлизане в производството на книгата се наложи да работим с фирмата за предпечатна подготовка на Радослав Райчев от Разград, който по това време изпълняваше поръчки и на столичното Университетско издателство "Св. Климент Охридски" и ни бе препоръчан от софийските колеги. Г-н Райчев и хората му се справиха добре – бяха подготвени на паус за печат няколко от Трудовете на ВТУ, които отпечатахме в печатната база на Университета, подготвиха за печат и някои от първите наши издания. Все пак беше време да изградим и наши кадри. По мое предложение от печатната база в издателството беше прехвърлена г-жа Райна Карабоева, която израсна за тези години като опитен оператор-редактор. През нейните ръце минаха десетки книги за набор, ошрифтяване, страниране и сканиране. Малко по-късно в издателството бе назначен още един оператор-редактор – Дора Бакоева, която също направи много за изграждането на компютърната зала и обучението на екипа с издателските програми. Тя работи в издателството до 1998 г. Не мога да отмина приноса и на г-н Мирослав Хинков, който сега е специалист в известна рекламno-издателска къща в гр. Пловдив – той насърчаваше и с търпение показваше на колегите си как да работят ефективно с издателските програми "Page Maker" и "Word", как да сканират образи и да подготвят корици. В подготовката на екипа се включвах и аз, като контролирах производството и следях за утвърждаването на графичната концепция и композирането на изданията. В тази насока ми помагаше и работата като преподавател по издателска дейност към Свободния и Стопанския факултет – четях и се подготвях теоретично, а това допълваше познанията ми, които споделях с колегите в издателството. В компютърната зала за кратко време работи Иван Иванов. По-късно бяха назначени Наташа Грозданова и само преди година Катина Илева, които обаче бързо навлязоха в работния ритъм на издателството и сега спокойно можем за разчитаме на тях.

Част от екипа на
 Университетското
 издателство
 „Св. св. Кирил и Методий“ –
 от ляво на дясно:
 Райна Карабоева, Наташа
 Грозданова, д-р Лъчезар
 Георгиев, Цветанка Рашкова
 и Катина Илева

Отклонихме се в посока на предпечатната подготовка. Какво ще разкажете за редакционния екип?

Като главен редактор се включвах в обсъждането и редактирането на ръкописите. Заедно с мен работеше стиливият редактор и коректор и г-жа Пенка Бурова, която дълги години беше извършвала коректорската работа в Печатна база на ВТУ. Сега ѝ се възложиха функции за стилово редактиране на научните и учебните издания, а по-късно пое основно редактирането на филологическото списание "Проглас" и историческото "Епохи". Преди две години г-жа Бурова защити докторантура и сега е избрана за извънреден доцент към Педагогически факултет, но съвместява преподавателската с редакционната работа при нас. Няма да скрия задоволството си и от работата на дългогодишната коректор-стилистка г-жа Цветанка Рашкова – през нейните ръце минават почти всички книги на издателството, а нерядко се налага тя да редактира и стилово ръкописите на по-небрежни автори.

Напрежението и отговорността в работата ѝ са големи, но заедно с останалите колеги в компютърната зала вече действаме екипно, съвместно преодоляваме възникналите проблеми и добрите резултати са налице – повече и по-добре редактирани издания, с удачно техническо оформление. Тъй като съм член на редколегиите на научните списания "Педагогически алманах" и "Архив за поселищни проучвания, а също и на редколегиите на годишниците "Трудове на ВТУ" – свитъци Педагогически и Философски факултет, стремя се да поставям и налагам нашите изисквания спрямо авторите и редколегиите за по-пълното окомплектоване на ръкописите. Случвало се е да си повишим глас за неуредици по ръкописите – някой автор си е забравил резюмето, друг е направил съществени пропуски в библиографския апарат, трети не е подал на дискета и разпечатка статията си... Най-много си патят уредниците, но не ми се сърдят. Напоследък се мъчим да догонваме годината на издаване, макар че обикновено списанията – по

технически и финансови причини, изостават дори с повече от година. Тук обаче искам да кажа, че до есента на 1999 г. екипът на издателството беше по-голям – имаше длъжност организатор маркетинг и реклама и технически сътрудник, които бяха съкратени или реструктурирани. Съкратени бяха и двете книжарки, а книжарниците ни в корпус 5 на ВТУ и книжарница "Проф. Пеньо Русев" бяха отдадени за стопанисване на външни фирми. До 1998 г. имахме и снабдител, чиято длъжност също бе съкратена. Всичко това затруднява маркетинга на излезлите от печат издания и само с големи усилия засега успяваме да преодолеем проблемите. Вече за никого не е тайна, че потреблението на книжна продукция е изключително свито. Книги се купуват само при нужда, повечето в краен случай – преди сесиите на студентите или пък във връзка с кандидатстудентската кампания. Опитваме се да контролираме с по-добре оформени и с по-високо качество на печата издания...

Като споменахме за оформлението, кои са вашите по-важни партньори в тази посока?

Вярно е, че издателството няма щатни художници. В първите години от създаването на издателството книгите ни бяха оформяни, най-вече кориците – от проф. Никола Хаджитанев, доц. Стефан Стефанов, доц. Христо Цацинов, Вельо Митев, като най-голям е приносът на художника-оформител Кънчо Данев. Не мога да не изразя удовлетворението си от работата на г-н Нейко Генчев, управител на печатница-издателство "Faber" – В. Търново, където вече две години печатаме книгите си. Без да е професионален художник, с възможностите на компютърни графичен дизайн, г-н Генчев направи редица красиви многоцветни корици за наши издания, с преливащи полутонове и подходящи цветове и шрифтови решения.

Какви бяха тиражите, с кого търгувахте?

Средните тиражи се движеха между 500 и 2000 екземпляра, като по-малките излизаха в печатната база на ВТУ, която бе неделима част от

книгоиздателския комплекс, а по-големите се изработваха, след сключване на договори за всяко издание, в печатница "Абагар" – Велико Търново, която даваше необходимото качество на продукцията ни. След 1999 г., съгласно сключен договор между Великотърновския университет и издателство-печатница "Фабер", книгите ни се печатат в тази печатница, като тиражите на научната и учебната литература значително намаляха и сега са между 100 и 200 екземпляра. Затова пък броят на годишно издаваните заглавия значително нарасна – с над 30% спрямо предишните издателски планове. Това даде възможност да бъдат издавани книги на повече наши преподаватели и учени, които спешно, в кратки срокове, трябва да представят пред специализираните научни съвети към ВАК – София, своите книги, или пък своевременно да се предоставят учебници и научна литература за студентите и други наши читатели. Когато се наложи, допечатваме тиражите. От 2000 г. насам книгите ни се печатат на бели висококачествени хартии и повечето са с многоцветни корици. В някои издания книжните тела се разнообразяват с подходящ илюстративен материал. Пример за това са философските ни издания и особено тези от библиотечната поредица "Диоген". До 1999 г. някои от изданията ни бяха изработвани с твърда подвързия. Такива бяха книгите от поредиците "Проглас", с характерната си подвързия от зелен книговенил и златно фолио върху лицевата страна; както и сборниците, посветени на видните наши учени Веселин Бешевлиев, Иван Гълъбов, Кирил Мирчев. С изключително качество бе изработена книгата "Цветознание" – с твърда подвързия и коли с многоцветно приложение, която се продаде до последния екземпляр. Отпечатването и подвързията на тези издания ставаше в печатница "Абагар". За предпечатната подготовка на някои от обемистите сборници използвахме услугите на издателство "ПИК" – В. Търново, с президент Бойка Мутафчиева. Маркетингът на изданията бе поверен на колежата ни Анатоли Петров. Снабдителят Христо Керекков осигуряваше хартии, картони, тонер за

лазерните принтери, книги за двете ни книжарници до 1998 г. Участвахме в националните и международни панаири на книгата, организирани в столицата. Изданията ни се предлагаха и по големите книжни борси. С течение на времето се утвърдиха няколко по-важни дистрибутори на наши книги – книжарницата на г-н Красимир Киров в Ректората на ВТУ, издателство и книжарница "Парадигма" – София и Велико Търново, книжар-

ницата на БАН срещу Народното събрание в столицата, Домът на учителите в Русе, книжарниците на Пловдивския и Шуменския университет, свързаният с верига търговски книжарници в страната г-н Христо Г. Павлов – наш дистрибутор от В. Търново, книжарница "Аполония" (бивша "Емилиян Станев") в старата столица, както и книжарниците на ЕТ "Джамбо 33" в корпус 5 на Университета и книжарницата във Факултета по изобразително изкуство, книжарница "Селена" – В. Търново; разчитаме и на г-н Демир Иванов – собственик на верига книжарници в област В. Търново.

Разбира се, наши клиенти и партньори при маркетинга на книгата са още много дистрибутори и книготърговци, с някои от които сме работили епизодично, а с други по-трайно през годините. Така например в Бургаския край през първите години на издателството с нас търгуваше моят състудент г-н Руско Калев от Карнобат, който имаше обекти в Сунгурларе, Грудово и Карнобатския

Лъчезар Георгиев по време на частна специализация по издателска дейност в белгийския град Льовен – старо европейско средище на книгоиздаването. Пред скулптурата на жадния за познания студент в центъра на града, която шеговито напомня, че отгоре знанията се наливат, а отдолу изтичат.

Бургас. По-късно той се насочи към търговия с периодични издания. Известно време, докато стопанисвахме двете си книжарници, сътруднихме си със столични издателства: "Св. Кл. Охридски", Военноиздателски комплекс "Св. Георги Победоносец" и лично с неговия директор Валентин Радев, дори през 1992 г. двете издателства реализирахме едно общо издание – книгата на Никола Станев "История на Търновската предбалканска котловина". Поддържахме контакти и с директора на Университетско издателство "Паисий Хилендарски" г-н Марин Балтов, като разменяхме книги за продажба в нашите книжарници. Да имаме собствени фирмени книжарници за нас бе голямо предимство – то ни осигуряваше широки контакти и възможности да предлагаме и нашите книги на по-широки пазари. Тук трябва да кажа и още нещо – с оборудването на Печатна база на ВТУ с швейцарска техника – фотокопиррама, сгъвачка, печатна машина "Ризограф" и биндер-машина за подлепване на корици, се създаде възможност за попълноценно натоварване на полиграфическите мощности и за завършване цикъла на производство – предпечат, редакционен екип, собствена печатница и книжарници. Безспорен принос за това имаше тогавашният ректор доц. д-р Владимир Попов, който всячески подкрепяше и насърчаваше дйността на книгоиздателския комплекс. Разбира се, имаше и несвършенства, но в съзнанието на колегите от бранша е останал споменът за една добре функционираща система. Друг е въпросът, че икономическата стагнация удари всички сфери и се отрази особено негативно в книгоиздаването. А и бизнесът и маркетингът на университетски книги сега е труден, изисква много средства, които могат и да не се възстановят. Дали това, че след края на 1999 г. издателството започна нова политика, продиктувана от решенията на академичното ръководство, е било правилно и кои са били плюсовете и минусите, времето ще покаже. Все пак аз и колегите ми оставаме с удовлетворението, че десет години работихме в полза на българската книжовност и имаме място във формирането на нацио-

налната книгоиздателска традиция, дори и в трудните години на преход, икономически проблеми и отлив от българската книга.

Сега най-общо за тематиката на изданията, д-р Георгиев...

Тематиката на нашата издателска дейност е в доста широк периметър. Освен учебна, учебно-помощна, краеведска и справочна литература, издаваме и художествени издания – на възпитаници на Великотърновския университет, студенти и други автори. Сам аз издадох със спонсорство от няколко великотърновски фирми романа си "Палатът на Карагерови", който поради идеологически причини не успя да излезе през 1984 – 1985 г. Издавали сме книги на белетристи като Георги Ингилизов, Стефан Чирпанлиев, Христо Медникаров... Имаме и други издания с по-особена тематика – музикални, свързани с изобразителното изкуство, математически, богословски...

Кои са по-значимите библиотечни поредици?

Като се връщам назад, се сещам с каква любов и ентузиазъм създавахме поредиците "Диоген" за философска литература (1993 г.) и "Проглас" за исторически и литературни събития и личности (1994 г.), "Филология", "Педагогическо знание". Има и няколко поредици, свързани с издаването на сборници като "Търновска книжовна школа", "Българите в Северното Причерноморие", "Състояние и проблеми на българската ономастика", "Проблеми на българския правопис и правоговор". Неотдавна започнахме новата поредица "Книгоиздаване", в която под номер едно през 2001 г. излезе учебникът ми за новата ни специалност "Книгоиздаване" – "Теория на книгоиздателския процес. Аспекти. Проблеми. Тенденции".

С кого си партнира Университетско издателство "Св. св. Кирил и Методий"?

С много широк кръг от книгоиздатели, книготърговци, печатари, библиотеки, фондации и културни институти, дори с Апостолическата нунциатура – например ние първи в България преве-

дохме и издадохме в превод от полски две книги на папа Йоан Павел II: "Да прекрачиш прага на надеждата" и "Дар и тайна". Както преди посочих, участвали сме като редовни партньори със свои щандове в националните и международни панаири на книгата, уреждани в Националния дворец на културата – София. През 1994 г. посетих Република Сръбска, установих връзки на издателството с университета в Баня Лука и централната библиотека в града "Петър Кочич", на която направих от името на издателството голямо дарение книги. Това бе още по време на войната там и пътуването ми бе рисковано, но се справих. Тогава излезе и в първия брой на сп. "Издател" (1994 г.) голяма моя статия за това посещение, с бележки за съвременното състояние на издателската дейност в републиката. Не след дълго Великотърновският университет подписа договор за сътрудничество с университета в Баня Лука, изгради се дружество за сръбско-българско приятелство.

С кои други библиотеки имате контакти? Къде се разпространяват и съхраняват книгите на издателството?

През тези десет години поддържахме контакти и подписахме договори с Народна библиотека "Св. св. Кирил и Методий" – София, където сме правили голяма изложба с книги, с регионалната библиотека "П. Р. Славейков" – В. Търново – там също сме осъществявали общи представяния на издателството и експозиции, с варненската библиотека "Пенчо Славейков". На тези библиотеки сме правили дарения от нашата продукция. Имаме също добри контакти с регионалните народни библиотеки в Добрич, Стара Загора и Русе, с някои общински библиотеки – на Севлиево, Златарица, Карайсен, където също се съхраняват наши издания. Някои от местните читалища и училища във Велико Търново също са получавали наши дарения.

От 1999 г. имате нова издателска политика. В какво се състои тя?

Избран бе нов издателски съвет, утвърден от Академичния съвет. В него членове са: доц. д-р Атанас Дерменджиев – председател на ИС, който е и зам.-ректор по научноизследователската и издателската дейност, аз като организатор по издателската дейност на книгоиздателския комплекс и няколко представители на факултетите – проф. Николай Даскалов (Филологически факултет), доц. Пламен Легкоступ (Педагогически факултет), доц. Мариана Йовевска (Исторически факултет), доц. Сашо Марков (Философски факултет), доц. Георги Костов (Факултет Изобразително изкуство). Съветът поддържа политика на малки тиражи, с възможност за допечатване при необходимост, и на повече заглавия в репертоара. Тук не мога да отмина приноса на сегашния ни ректор проф. д.ф.н. Иван Харалампиев, който отблизо наблюдава, контролира и съдейства за успеха на тази нова политика. И наистина, сега значително по-бързо правим една книга, като за тиражите до сто екземпляра използваме възможностите на дигитално-цифровата технология. Това ни облекчава – вече не разпечатване както в предишните години на паус, по-рядко използваме печатните плаки – когато печатаме по-големи тиражи на офсетов печат. Все пак кориците изработваме по традиционните технологии, но вече с помощта на компютърния дизайн и компютърната графика; характерни са и преливащите полутонове, светлосенките, многоцветните изображения. Екипът ни е малък и трудно смогаме на значителният обем издателска продукция, но и пазарната реализация става все по-трудна независимо от изградения традиционен интерес. Имаме още какво да направим по маркетинга, той трябва да влезе в интернет пространството. Трябва да се намали и броят на тежките, обемни и непродваеми сборници, да се търсят начини за поевтиняване и достъпност на изданията за по-широк тръг читатели. Все задачи за бъдещата ни дейност...